

Torsby kommun
torsby.kommun@torsby.se

2012-03-30

Dnr 401-2011: 6059

Rektor vid Stölletsolan
jorgen.lundqvist@torsby.se

Beslut

efter riktad tillsyn av bedömning och betygssätt-
ning i Stölletsolan, kommunal grundskola i
Torsby kommun

Riktad tillsyn i Stöllets skolan i Torsby kommun

Skolinspektionens bedömning och beslut

Skolinspektionen ska bedöma om skolan uppfyller författningarnas krav på bedömning och betygssättning gällande ett urval av ämnen i grundskolan. Stöllets skolan besöktes den 31 januari 2012 och den riktade tillsynen avser ämnet svenska (Se vidare under beskrivning av skolan).

Bestämmelser om bedömning och betygssättning finns i skollagen. Enligt övergångsbestämmelserna till skollagen samt skolförordningen ska vissa bestämmelser om betyg i skollagen och i 2011 års skolförordning inte tillämpas för elever i årskurs 9 under läsåret 2011/12. Istället gäller bestämmelser i 1994 års grundskoleförordning. Enligt övergångsbestämmelsen om den nya läroplanen (Lgr 11) ska 1994 års läroplan (Lpo 94) fortsätta gälla för elever i årskurs 9 i grundskolan under läsåret 2011/12.

Stöllets skolan i Torsby kommun är en mycket liten skola med vikande elevunderlag. Det är mindre än 20 elever per årskurs. Detta innebär att det är få lärare anställda på skolan och många av lärarna undervisar i flera skolor. Detta har till följd att det enligt rektorn är komplicerat att få till en god samverkan mellan lärarna inom respektive ämne och på så sätt säkerställa en rättvis bedömning och betygssättning. Det är dessutom svårt att hitta och anställa lärare med rätt behörighet. I Torsby kommun är det exempelvis brist på behöriga lärare i ämnet svenska och läraren i Stöllets skolan som undervisar i svenska är utbildad lärare i tyska och har inte utbildning för att undervisa i ämnet svenska. Skolinspektionen kan konstatera att Torsby kommun på flera sätt har försökt att säkerställa att alla lärare har utbildning för den undervisning de bedriver. Detta har inte lyckats. I samband med den nya skollagens införande har kraven stärkts på att lärare har utbildning för den undervisning de bedriver. Huvudmannen måste därför öka sina ansträngningar för att anställa behöriga lärare.

Eleverna i Stöllets skolan berättar i intervjuer att de får visa sina kunskaper genom muntliga redovisningar, skriftliga prov, uppsatsskrivning och genom att vara aktiva på lektionerna. Det framkommer emellertid att eleverna är osäkra på vad som ska bedömas i ämnet svenska. Eleverna är emellertid nöjda med den information de får om hur de ligger till och vad de ska göra för att uppnå ett högre betyg. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver förbättra informationen till eleverna när det gäller på vilka grunder betyg sätts.

Eleverna berättar i intervju att de ser att nationella prov styr undervisningen. De berättar vidare att de tycker att de nationella proven i svenska (som ska genomföras nästa vecka) är mycket viktiga och att de har stor betydelse för vilket betyg de ska få i ämnet. Läraren uttrycker i intervju att det nationella provet är ett stort stöd för betygssättningen i ämnet.

Vid tillsynen framkommer att skolan och kommunen detta år tagit fram ett system för rättning av de nationella ämnesproven där proven samlas in centralt i kommunen för att delas ut bland lärarna i svenska så att de inte rättar sina egna elevers prov. Tid kommer också att avsättas till gemensamma bedömningsdiskussioner mellan lärarna i Torsby kommun. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver ge lärarna förutsättningar att göra en likvärdig bedömning av resultaten av de nationella ämnesproven då föreslagna förändringar i Torsby kommun ännu inte genomförts.

Rektorn framhåller problem med att alla lärare är ensamma i sitt ämne på skolan. Rektorn ser således behov av att själv vara delaktig i processen med bedömning och betygssättning för att säkerställa att betyg sätts enligt författningarnas krav. Rektorn har vidtagit åtgärder utifrån de behov han sett på skolan och har ambitionen att utveckla system för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver vidta åtgärder för att utveckla lärarnas kompetens när det gäller bedömning och betygssättning.

Hösten 2011 fattades det i kommunen ett beslut om att lägga ner 7–9-delen i Stöllets skolan och att från höstterminsstarten 2012 flytta eleverna i de årskurserna till andra skolor i kommunen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det i Stöllets skolan finns brister inom området bedömning och betygssättning som gäller såväl lärarnas arbete med bedömning och betygssättning och rättning av nationella ämnesprov som rektors ansvarstagande för att säkerställa att betyg sätts enligt skollagen och andra författningar.

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Stöllets skolan i Torsby kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under Skäl för beslut

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) **Torsby kommun och Stöllets skolans rektor** att senast den **30 augusti 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Skolan arbetar inte på ett medvetet och strategiskt sätt för att uppnå en rättvis och likvärdig betygssättning av nationella ämnesprov i svenska så att de kan användas som stöd vid betygssättningen.

Rektorn säkerställer inte att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- säkerställa att eleverna får informationen om på vilka grunder betyg sätts (3 kap. 15 § skollagen, Lgr 11 2.7 Bedömning och betyg / Lpo 94 2.7 Bedömning och betyg)
- säkerställa att lärarna gör en likvärdig bedömning av resultaten från de nationella proven (3 kap. 14 § skollagen, 9 kap. 20 § skolförordningen, Skolverkets föreskrifter om ämnesprov i årskurs 3, 6 och 9 i grundskolan läsåret 2011/2012 (SKOLFS 2011:31) (ändr. 2011:119), 4 kap. 4 § skollagen)
- säkerställa att kompetensutveckling erbjuds inom området bedömning och betygssättning (2 kap. 34 § skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar/ Lpo 94 2.8 Rektors ansvar)

Skäl för beslut

Bedömning:

Lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Beskrivning och motivering:

I skollagen anges att eleverna ska informeras om de grunder som tillämpas vid betygssättningen. Enlig läroplanen för grundskolan ska lärarna regelbundet utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utifrån läroplanens och kursplanernas krav samt fortlöpande informera om studieresultat och utvecklingsbehov. Vidare ska läraren vid bedömning och betygssättning utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och kraven i kursplanen, och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Lärare framhåller i intervju att det i en så liten skola som Stöllets skola finns svårigheter med att säkerställa en rättvis bedömning och betygssättning. Läraren känner eleverna mycket väl eftersom läraren undervisar i ett flertal ämnen och det är därför svårt att i alla lägen undvika att elevernas personliga egenskaper omedvetet räknas in i bedömningen.

I kommunen har ett arbete med bedömningsmatriser påbörjats där samtliga svensklärare ingår i en ämnesgrupp. Under våren kommer matrisarbetet att genomföras. Detta innebär enligt rektorn att lärarna i kommunen kommer att kunna ta vara på möjligheten att tillsammans utveckla kompetensen när det gäller bedömning och betygssättning. Rektorn framhåller också problemet med att alla lärare är ensamma i sitt ämne på skolan. Rektorn ser således behov av att själv vara delaktig i och stödja processen med bedömning och betygssättning för att säkerställa att betyg sätts enligt författningarnas krav.

Eleverna berättar i intervjuer att de får visa sina kunskaper genom muntliga redovisningar, skriftliga prov, uppsatsskrivning och genom att vara aktiva på lektionerna. Det framkommer också att eleverna i Stöllets skola är osäkra på vad som ska bedömas och på vad begreppet förmågor innebär. De är exempelvis osäkra på om för sen inlämnings tid av ett arbete vägs in vid bedömningen. Eleverna är emellertid nöjda med den information de får om hur de ligger till och vad de ska göra för att uppnå ett högre betyg. Läraren genomför betygsamtal samt utvecklingssamtal en gång per termin.

Sammanfattningsvis visar den riktade tillsynen att skolan behöver vidta åtgärder för att eleverna ska få enhetlig information om vad som bedöms inom ämnet svenska och på vilka grunder betyg sätts.

Författningshänvisning:

3 kap. 13, 15 och 16 §§ skollagen (2010:800) Lgr 11 2.7 Bedömning och betyg / Lpo 94 2.7 Bedömning och betyg.

Bedömning:

Skolan arbetar inte på ett medvetet och strategiskt sätt för att uppnå en rättvis och likvärdig betygssättning av nationella ämnesprov i svenska så att de kan användas som stöd vid betygssättningen.

Beskrivning och motivering:

Enligt skolförordningen ska lärare använda sig av nationella ämnesprov i årskurs 9 som stöd inför betygssättningen. Resultatet av de nationellt fastställda proven ska tjäna som ett hjälpmedel för att bedömningsgrunderna ska bli så enhetliga som möjligt över landet. Syftet med de nationella proven är enligt Skolverkets information att stödja en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning och ge underlag för en analys av i vilken utsträckning kunskapsmålen nås på skolnivå, på huvudmannanivå och på nationell nivå.

Läraren har i ämnet engelska utvecklat ett system för sambedömning men i ämnet svenska är det ännu inte genomfört. Lärare och rektor berättar att proven från och med denna termin kommer att samlas in centralt i kommunen för att sedan delas ut på lärarna så att de inte rättar sina egna elevers prov. Tid kommer också att avsättas för gemensamma bedömningsdiskussioner.

Eleverna berättar i intervju att de ser att nationella prov styr undervisningen. De berättar vidare att de tycker att nationella proven i svenska (som ska genomföras nästa vecka) är mycket viktiga och har stor betydelse för vilket betyg de ska få i ämnet. Eleverna berättar att de fått prova att bedöma andras prov från tidigare år. Läraren uttrycker i intervju att det nationella provet är ett stort stöd för betygssättningen i ämnet.

Sammanfattningsvis visar den riktade tillsynen att skolan behöver vidta åtgärder för att lärarna ska få förutsättningar att på ett likvärdigt sätt bedöma resultaten på de nationella ämnesproven.

Författningshänvisning:

9 kap. 20 § skolförordningen, Skolverkets föreskrifter om ämnesprov i årskurs 3, 6 och 9 i grundskolan läsåret 2011/2012 (SKOLFS 2011:31) (ändr. 2011:119), 4 kap. 4 § skollagen.

Bedömning:

Rektorn säkerställer inte att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Beskrivning och motivering:

Av skollagen framgår att rektorn har ett ansvar för att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar. Rektorn har därigenom ett ansvar för att säkerställa lärarnas förtrogenhet med regelverket för betygssättningen och vidare har rektorn ett ansvar för att ge lärarna stöd i syfte att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Stödet kan vara i form av enskilda samtal med lärare och genom kompetensutveckling till personal för att alla ska vara väl förtrogna med regelverket gällande bedömning och betygssättning. Det innebär också att rektorn har ett ansvar för att sammanställa och analysera t.ex. betygresultat och resultat från de nationella ämnesproven på skolenivå med syfte att säkerställa likvärdigheten i betygssättningen. Som pedagogisk ledare och chef för lärarna i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Rektorn på Stöllets skolan är sedan höstterminen ny på skolan men väl insatt i de problem som finns i skolan gällande bedömning och betygssättning. Rektorn ser svårigheten i en liten skola att kunna anställa behöriga lärare i samtliga ämnen. Läraren i svenska är exempelvis utbildad lärare i tyska och har inte lärarutbildning för att undervisa i ämnet svenska. Rektorn framhåller också problemet med att alla lärare är ensamma i sitt ämne på skolan. Rektorn ser således behov av att själv vara delaktig i processen med bedömning och betygssättning för att säkerställa att betyg sätts enligt författningarnas krav. Rektorn har vidtagit åtgärder utifrån de behov han sett på skolan och har ambitionen att utveckla system för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning. Under innevarande läsår har genomförts konferenser och kompetensutvecklingsdagar tillsammans med lärare från andra skolor i kommunen där tid avsatts för diskussioner i bedömningsfrågor. Detta arbete kommer fortgå även nästa läsår. I detta arbete ingår också arbetet med att ta fram matriser för bedömning.

Rektorn berättar vidare att det finns behov av att utveckla hur man bedömer kontinuerligt i undervisningen och att det finns behov av att utveckla bedömning utifrån förhör. Även informationen till elever behöver utvecklas.

Som en del av kompetensutvecklingen detta år planerar rektorn en studiecirkel kring Skolverkets allmänna råd "planering och genomförande av undervisningen".

Sammanfattningsvis visar den riktade tillsynen att åtgärder måste vidtas för att utveckla system när det gäller att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning i skolan genom att utveckla lärarnas bedömarkompetens.

Författningshänvisning:

2 kap. 34 §, 3 kap. 14 och 4 kap. 4 § skollagen (2010:800), Lgr 11 2.7 Bedömning och betyg / Lpo 94 2.7 Bedömning och betyg, 2.6 Rektors ansvar

Beskrivning av Stöllets skolan

Stöllets skolan är en liten kommunal skola som omfattar årskurserna 1–9 samt förskoleklass. Skolan ingår tillsammans med Kvistbergsskolan i Sysslebäck i Klarälvdalens rektorsområde. Rektorn för skolorna är ny sedan hösten 2011. Då skolan är liten ingår samtliga lärare på 7–9 i ett arbetslag men ett mindre samarbete finns med övriga skolor i kommunen vid exempelvis rättning av nationella prov. Skolan har 81 elever i F–9, varav 34 går i årskurserna 7–9.

Skolan är belägen i Stöllet, cirka fyra mil norr om Torsby och fyra mil söder om Sysslebäck. I Klarälvdalens rektorsområde har flera skolor för årskurserna 1–6 avvecklats under de senaste åren. En av dessa har omvandlats till en fristående skola, där eleverna inför årskurs 7 har fortsatt sin skolgång vid Kvistbergsskolan. Enligt ett beslut på kommunnivå från hösten 2011 kommer på grund av för litet elevunderlag årskurserna 7–9 på Stöllets skolan att läggas ner inför nästa läsår.

Skolinspektionen har omrättat 17 nationella prov i Svenska från Stöllets skolan. Av delprov A avvek 10 av de omrättade proven negativt från ursprungs rättningen. Det vill säga, Skolinspektionen tilldelade 10 av proven ett lägre betyg än ursprungs rättaren gjorde. Inga av de omrättade delprov A fick ett högre betyg än vid ursprungs rättningen när de rättades om. Sju av proven fick samma betyg vid omrättningen som vid ursprungs rättningen. Av de omrättade delprov A avvek ett prov mer än ett betygssteg från ursprungs rättningen.

Av delprov C avvek 8 av de omrättade proven negativt från ursprungs rättningen. Det vill säga, Skolinspektionen tilldelade 8 av proven ett lägre betyg än ursprungs rättaren gjorde. Ett av de omrättade delprov C fick ett högre betyg än vid ursprungs rättningen när de rättades om. Åtta av proven fick samma betyg vid omrättningen som vid ursprungs rättningen. Av de omrättade delprov C var det 3 prov som avvek mer än ett betygssteg från ursprungs rättningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i detta beslut.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit projektledare Anders Kennberg och utredare Solmaz Malek.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson

Enhetschef

Eva Wallentin

Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om den riktade tillsynen

Allmänt om den riktade tillsynen

I tillsynen inom området bedömning och betygssättning granskas ett urval av ämnen och kurser baserat på Skolinspektionens omrättning av de nationella ämnesproven. Tillsynen fokuserar på att skolan följer författningarna med avseende på bedömning och betygssättning och användandet av resultatet från de nationella ämnesproven som referens.

Under vårterminen 2011 genomförde Skolinspektionen omrättning av nationella prov från 2010. Därefter beslutade Skolinspektionen om en riktad tillsyn som syftar till att granska ett urval av de skolor som hade de mest omfattade avvikelserna mellan skolans rättning och Skolinspektionens omrättning, för att utreda skolans arbete med bedömning och betygssättning.

Skolinspektionen kan inte för varje enskilt delprov uttala sig om bedömningen som skolan gjort är felaktig eller inte utan endast om den avviker eller inte avviker från Skolinspektionens bedömning. För vissa skolor finns kraftiga avvikelser mellan ursprungs rättarens bedömning och Skolinspektionens bedömning.

Resultatet från omrättningen redovisas som negativ och positiv avvikelse. Negativ avvikelse innebär att omrättaren bedömer att elevens svar motsvarar ett lägre betyg än vad ursprungs rättaren har bedömt. Positiv avvikelse innebär att omrättaren bedömer att elevens svar motsvarar ett högre betyg än vad ursprungs rättaren har bedömt.

Tillsynen omfattar 20 skolor i 19 kommuner och kommer att resultera i ett skolbeslut för respektive skola där Skolinspektionen tar ställning till om skolförfattningarnas krav uppfylls. De ämnen som ingår i tillsynen är engelska och svenska inom grundskolan. Inom gymnasieskolan granskas resultaten från Engelska A, Matematik A och Svenska B samt Svenska som andraspråk B.

De frågeställningar som ska besvaras är följande.

- Sker lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper i enlighet med författningarna?
- Arbetar skolan på ett medvetet och strategiskt sätt för att uppnå en rättvis och likvärdig betygssättning av nationella prov så att de kan användas som stöd vid betygssättningen?
- Säkerställer rektorn att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar?

Stöllets skolan i Torsby kommun ingår Skolinspektionens riktade tillsyn inom området bedömning och betygssättning med resultatet från omrättningen av de nationella ämnesproven som referens. Granskningen vid Stöllets skolan avser avvikelser efter omrättningen av de nationella proven i ämnet svenska.

Underlaget för Skolinspektionens bedömningar är dokument från skolan samt den information som Skolinspektionen samlat in vid intervjuer och samtal med rektor, lärare och elever vid skolan.

Det ingår också en dokumentgranskning av underlag som ligger till grund för slutbetyget i grundskolan och i de aktuella kurserna i gymnasieskolan vårterminen 2011. Granskningen utförs av externa experter och resultatet är avsett att fungera som ett komplement till det underlag som kommit fram vid skolbesöken inför de bedömningar som fattas i skolbeslutet.